

«Storelva» kalles ifølge kartet denne bekken, som går ut fra Vasselj-tjernet.

Lykkelig også den som finner sin barndoms dal og li

INGEBORG RANUM VINJE.

Fortelleren i peiskroken

Jeg er en av de heldige som har funnet mitt sted innen byens grenser og et sted som du kunne tro lå mange mil utenfor byens larm. Hvor mange er det som vet hvor Vassdalen, Søråsen og Stokkdalen ligger, og hvor mange har sett de blinkende småvann Jervtjønnnet, Metjønnnet og Stokdalstjønnnet, som du passerer når du forlater Nedre Jervan og begir deg oppover mot Malvikmarka. Har du sett utsikten fra Solemsvåtten, som vel kan måle seg med utsynet fra Gråkallen, eller fra høyden ovenfor Kuset hvor du har et praktfullt rundskue over Jonsvannet med dets øyer og bukter som minner om en vestlandsfjord. Har du sett solen rinne en vårmorgen du har vært tidlig oppe for å høre århanespellet oppe ved Åsgjerdet, mens svarttrosten har hilst solen fra grantoppen du passerer på veien oppover.

Alt dette, og meget mer har jeg opplevd fordi jeg har funnet mitt sted deroppe.

Det var i grunnen en tilfældighet som førte meg opp til Stokkdalen sommeren 1944. En slektning av meg drev et lite gardsbruk nede på Strinda, forøvrig på min fars fødested, (jeg roser meg av å være strinding, selv om jeg er født i Kongens gate og døpt i Domkirken, —så bodde jeg noen år på Rønheim og tilbragte flere somre der). Han hadde en geit som skulle til seters og gjøre seg fet, — det kunne jo trenges den gang. Så hadde han fått loving på å sette den bort i pensjon oppe i Stokkdalen, og det ble en hel liten utflukt av denne flyttingen.

T. T. 8

Vi fikk låne oss hest hos en snill gårdbruker på Være og en kjerre for å frakte geita og bagasjen på, og så dro vi bakkene opp fra Være i stekende sol om Bjørnstadgårdene, hvor jeg også har slekt, og opp til Kvegjerdet i Malvik.

Der hadde jeg gamle gode venner, min far endte alltid sine Strindaturer fra Meieribakken over Flaten og Stokdalen på Kvegjerdet, og senere leiet vi også sommerbolig der. Fra Kvegjerdet bega vi oss da på smalere vei, eller kanskje jeg heller får si tråkk, om Elvetun oppover smal gårdsvei, ganske bratte bakker for hest og vogn, om Vollan som ligger i en grønn oase etter at vi har forlatt skogen og er kommet opp på plataet. Vi forlater denne lille gården og tar fatt på nærmest en bred sti, og så ligger det vakre Stokdals-tjernet foran oss, omgitt av løv- og granskog med vannliljer i vikene og krystallklart vann, bare her og der viser en liten ring på vannet at det bor da små ørreter her, hvis du har bruk for avkobling på dette fredlyste stedet. Så var det tilslutt den siste bratte kneiken opp til Stokdalen gård, hvor vi ble vennlig mottatt av gårdens folk, og hvor vår geit ble innlemmet i geiteflokket som hørte gården til. Mange undret seg over å finne geiter her ved Jonsvannet, men grunnen var at de nuværende eiere kom fra Leksvika, og de hadde med seg hele geiteflokket.

Og da ble det ystet hver eneste dag, og mange er det nok også her i byen som sender en vemodig tanke til den deilige, runde osten som selv under krigen ble solgt for kr. 5,— pr. kilo. Ingen overpris her, nei.

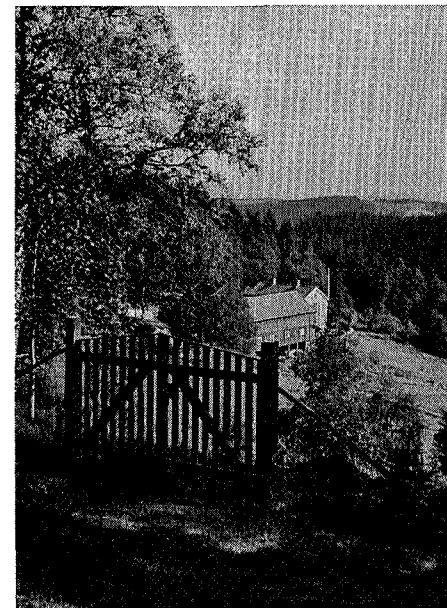
Det gikk nok kanskje litt hardt utover skogen med geitene, nord for gården vokste det en masse kraftig einer, og de einerbuskene ble jo beklippet så du skulle tro du befant deg i en fransk park, men det var jo deres egen skog det gikk ut over, og noe må jo også geitene ha å leve av.

Det var slikt et koselig syn å se når de hver morgen ble sluppet ut etter melkingen og passerte hytta mi med bukken i spissen og baketter kom alle konene i rekke og rad. Og så begivenheten når kjeene kom om våren, mine små nevøer og nieser bodde i båsene under den prosessen, og det var ikke alltid lett å få lukt av geit vasket ut før de køyet om kvelden.

114 Ja, etter denne første kontakt med Stokdalsfolket kom så påsken 1945, med små muligheter til å komme på påsketur. Da kom jeg til

å tenke på Stokdalen, dit var det jo mulig å komme med tog — kuvogn — til Vikhamar og hest og slede videre. Jeg skrev, og det var iorden. Jeg skulle få leie et stort rom og et lite kjøkken for påsken, og tre venninner og jeg dro lykkelig avsted med en masse pikkpakk, både mat, sengetøy og litt husgeråd.

På Vikhamar stasjon stod mannen selv, og det ble fullt lass. Vi fulgte på ski opp gjennom Vikhamardalen om Leistad og Kvegjerdet og opp bakkene til Stokdalen.

Stordalen gård ligger vakkert til i lia.

Det ble påske jeg lenge vil minnes. Det var rikelig med snø det året, og vi var noen år sprekere enn nu, så det ble skiturer mot Jervfjellet, rundt Kuset og Jervan, opp på Solemsvåttan, og etter middag gjerne en kveldstur på skareføre til Nedre Jervan eller i skogområdet nedenfor Solemsvåttan.

Og da påsken var slutt hadde dette oppholdet fristet til gjen-tagelse, og jeg spurte forsiktig om det var mulighet for å få leie på helårsbasis, og tenk, det var det.

Jeg vil nu ikke røpe den beskjedne sum jeg skulle betale for disse herligheter, og alt det jeg kunne få kjøpe på gården ble jo også et meget kjærkommet tilskudd til hva vi den gang kunne få fatt i i byen. Jeg fikk melk, fløte og rømme, egg, til og med gårdskjernet smør, poteter og grønnsaker. Og jeg kunne selv gå i marka og plukke allslags skogsbær, — og så soppen da!

Min gode venninne Gunvor lærte meg mange sorter, og nu plukker jeg sopp fra de første morklene viser seg når snøen forsvinner, og til de siste fine, tørre piggsopp som jeg finner rikelig av mellom gran- og furuleggene.

Det er merkelig at det er så få som bryr seg om å plukke denne fine tilveksten til husholdningen. Med frysebokser er det jo så fint

å bevare den, og for oss som plukker er det bare fint at ikke så mange bryr seg om soppen.

For å skyte inn en liten bemerkning: Da jeg for noen år siden gikk fottur på Finnmarksvidda, traff vi noen sveitsere som mente at vi nordmenn måtte ha god råd som lot all den fine soppen stå. Hvis det hadde vært i Sveits, ville man ha startet eksport av all den fine soppen.

Dette som et tips til initiativrik ungdom.

Jeg synes forøvrig at kunnskapen om sopp burde komme mere inn i naturfagundervisningen i skolen. Men da burde først lærerne komme på kurs.

Dette er noen betraktninger som jeg gjerne fremsetter, selv om resultatet skulle bli at det blir mindre sopp til meg. Men så har jo jeg den fordel at jeg er så heldig at jeg bor midt i terrenget, så jeg har et lite forsprang når det gjelder å finne soppen.

Den samme fordel har jeg med å finne multer på de små myrene i nærheten av mitt sted — hvor disse myrene ligger er en hemmelighet som jeg ikke røper. Jeg må forsøke å huske hva noen i min nærmeste familie sa, da de hørte at redaktøren hadde bedt meg skrive om Jonsvannstraktene:

— «nå må du ikke skrive slik at det blir masse-invasjon!

Men det tror nå ikke jeg at det er noen fare for. Det er *ikke* gjennomgangs bilvei, og det blir det forhåpentligvis ikke, i hvertfall ikke med den økonomiske evne og vilje Trondheim og Malvik kommuner har til veianlegg i perifere strøk. Så vi hytte-eiere i disse trakter kan visst føle oss trygge, så lenge folk flest ikke gider gå.

Selv hører jeg ikke til de bilendes skare, men til «fotfolket», som Per pleide å si.

Det tar meg pr. buss og pr. fot omkring to timer å komme til hytta, men da har jeg først hatt en fin busstur om Engelsåsen og tilbake om Flaten, til Vassdalen eller Nedre Jervan. Mange klager over denne rundkjøringen med bussen, men, som en 80-årig tante sa da hun besøkte meg på hytta og jeg ba om unnskyldning for at turen ble så lang på grunn av innskrenkninger: «Nei, men Ingeborg, det gjør ikke det spor, vi har jo hatt den flotteste sight-seeing!». Og slik har også jeg forsøkt å se det.

Men hvis du ikke ønsker det, behøver du ikke å bli med på denne rundkjøringen. Du kan gå av bussen ved Solbakken bru og ta den gamle veien om Flaten og opp bakkene ved Karistua, da kommer du inn på den nye bilveien i Vassdalen lenger opp mot Søråsen.

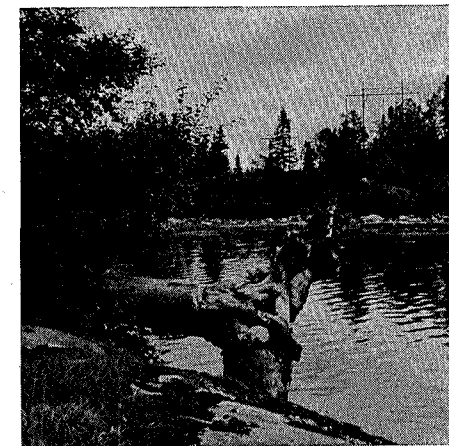
Eller du kan bli med bussen til Nedre Jervan, og det vil du ikke angre. Du følger da den gamle veien, som snart er grodd igjen, forbi Jervangårdene og inn i skogen ved et gammelt sagbruk, og så ligger tjernene der på rekke og rad. Først Jervtjønnen, hvor det er gjedde (det har forbindelse med Jonsvannet). Langs den idylliske skogstien, omgitt av alle slags trær, risikerer du å finne alle slags bær og sopp. Så kommer du til vannskillet, og her ligger Metjønnen, med vakkert siv langs breddene, og derpå kommer du til en gammel grind, og skiltet «Fredlyst» møter øyet ditt.

Jeg har alt feiret sølvbryllup med stedet, de første 12 årene som leieboer, og de siste 14 årene som sjøleier til en deilig hytte og til en tomt hvor jeg kan nyte både sol og skygge under kjempestore graner.

Mine nieser og nevøer har lekt der siden de tok sine første skritt og var livredde for geitebukken. De fikk lov å ri på hestene, og nu er det deres tur til å ha barn som fryder seg over å se en hest eller en sau, barn som mødrene trygt kan slippe ut av hytta om morgenen etter at de nærmest er blitt nervevrak over trafikken i byen.

Jeg har ikke noe problem med min sommerferie. Det er og blir hytta, enten jeg nu har følge av venner eller jeg bor alene, bare i selskap med Roxy, min brors trofaste lille hund, som er enig med meg i alt, unntatt når det gjelder liggeplassene på sofaen, men jeg må jo fire litt på kravene til fordel for trygt og hyggelig selskap.

Alle årstider gir meg noe av skjønnhet og beskjeftigelse. Om våren ser jeg spent etter de første blåveis på haugen vis a vis hytta,

Vasseljtjønnen

i pinsen plukker jeg liljekonvaller nedover mot Jonsvannet, så blir det senere blåklommer og prestekraver i mengder. Tilslutt er det noe som alltid er litt vemodig for oss oppe i årene, — det fargesprakende røsslynget om høsten.

Så samler jeg einer og vasker håret i einerlaug. Da jeg nevnte for gårdbrukeren at det skulle være så fint, sa han at det var vel ikke så merkelig, det er jo olje i bærane. Det hadde jeg ikke tenkt på, men det gjør vel de som til daglig er mere i kontakt med naturen enn vi er.

Og så er det alle fuglene. Så snart trekkfuglene er dratt sin vei kommer alle de forskjellige meisesortene på fuglebrettet, og du har tilstrekkelig underholdning alle vintermorgener med å iakttå dem, — blåmeis, kjøttmeis, gran- og bjørkmeis, toppmeis og hva nu alle sortene heter. Det blir litt dyrt i lengden med solsikkefrø, men noe må en jo betale for all gleden over disse skapningene. Og jeg har ekornet Pelle, som sørger for en del av søppeltømmingen. Det er bare å legge matrestene under et av de store trærne, og neste morgen er de borte. Av og til kan jeg lure på om det er reven som er kommet Pelle i forkjøpet, men det viktigste er jo at noen får godt av restene.

Det er en stor opplevelse når trekkfuglene kommer, fra den dagen den første støren og den første fluesnapper sitter på låvetaket og puster seg opp i det kjølige vårværet. Fluesnapperen inntar også gjerne sin plass i granen utenfor fuglekassen på sørveggen og underholder sin vordende make med sine karakteristiske fløytetoner, en fristende låt. En vakker dag fløyter spoven over jordene. På turen til Engelsåsen ser du i spenning ut gjennom vinduet i bussen, om du kan få øye på den.

Svarttrosten synger sin vakre melodi i moll når du drar ned fra hytta etter en deilig vårdag, eller kanskje hører du måltrostens livlige prating, som kan utlegges som et kanskje litt spydig «By-pi, — by-pi» eller et mere elskverdig «Sir-du-det, — sir-du-det», alt ettersom du har fantasi til.

Og du ser at naturen har kledd seg i sin fine grønne drakt, og du tenker at noe vakrere, friskere og renere sted finnes ikke på denne vår jord.

Dagene blir lengere, solen kommer tidligere, du vekkes av den mens du ennå ligger i køya, og selv om det er midt på natten må jeg en liten tur utmed veggen i denne stille stund når de første

solstrålene kaster lys over den mørke åsen og det svarte vannet.

Når solen er kommet litt høyere på himmelen er det på tide å stå opp, og da legges morgenvasken til det klare, rene tjønnnet, hvor intet annet forstyrrer deg enn kvitteret fra småfuglene og lyden fra en liten ørret som søker opp til overflaten.

Når jeg tar denne lille dukkerten i det rene, myke vannet, synes jeg synd på alle dem som slåss om plass på badestrender i Syden, hvor de er nødt til å ta en dusj etter opphold i mer eller mindre forurenset vann.

Skulle det regne en dag, tar jeg min dusj under granene på tomta. Jeg lærte det av en kanadisk venninne som ferierte hos meg sammen med en engelsk forfatterinne, Lady Vyvyan, for noen år siden. På med badedrakt og dusjhette, — og vi rystet regnet ned fra gran-grenene og fikk en dusj, — ja, gran og gran, fru Blom, jeg kaller det et furunålsbad!

Etter herlig frottering føler du deg som ett nytt menneske.

Den britiske Lady Vyvyan har forresten skildret dette i en bok hun utga etter en rundreise i Europa, hvor besøket i Norge og i Stokdalen var siste etappe.

Jeg håper at min kusines og mine fotos gir et lite inntrykk av min dal og min li. Min kusine, som til daglig er bosatt i det snøfattige Stavanger, har vært hos meg i fem påskeferier og er blitt så glad i stedet at jeg håper å ha henne fortsatt som fast påskegjest. Det er deilig å ha en gjest som er i noenlunde samme form når det gjelder skiturer og med den samme døgnrytme.

Og så tilslutt, alle byboere, og da helst alle som bor på Strindakanten, vel møtt i Jonsvannstraktene!